

Föreningsliv på södra Gotland.

Lantbruksklubben.

Föreningsväsendet på jordbrukets område har i vår tid nått en omanad utveckling. Föreningar finnas i mängd, ekonomiska, fackliga, politiska och andra. Inte minst här på Gotland kännetecknas föreningslivet av ett högradigt uppsving. Bland alla de föreningar, som för närvarande äro verksamma här, intar den, vars namn läses här ovan, i viss mån en särställning. Med ordet klubb förbinder man gärna en sammanslutning av nöjesbetonad karaktär. Detta är dock endast delvis sant ifråga om Södra Gotlands lantbruksklubb. Visserligen samlar den sina medlemmar till sällskaplig samvaro, men den förklarar också nöjet med nyttan, och man får väl även säga, att den sätter nyttan i första rummet och nöjet först i andra.

Lantbruksklubben är nu femton år gammal, den stiftades nämligen år 1921, men den har under denna tid tagit åtskilliga betydelsefulla initiativ till fromma för det gotländska jordbruket, samtidigt som den fört samman sina medlemmar till diskussion av viktiga frågor berörande jordbrukets verksamhet.

Tanken på att bilda en dylik klubb hade nog legat och grott länge, innan planerna togo verklighet. Redan för ett kvartssekel sedan hade man nog på sina håll lekt med tanken på att stifta en lantbruksklubb, men så kom kriget och då fingo planerna förfalla. De släpptes dock ingalunda helt, och slutligen mognade de till handling. Den 12 februari 1921 hölls i Hemse det konstituerande sammanträdet för den nya klubben. Då hade tidigare ett möte hållits, vid vilket tillsatts en interimstyrelse. Denna hade uppgjort förslag till stadgar för klubben, vilka nu antogs på det konstituerande sammanträdet. Enligt dessa stadgar skulle klubbens ändamål vara att genom anordnande av möten, föredrag och diskussioner m. m. befärma lant-hushållningens utveckling. Klubben fick icke vara någon politisk sammanslutning. Dess verksamhetsområde skulle vara begränsat till södra Gotland. Det stadgades nämligen att medlemskap i densamma kunde förvärfvas av en var man eller kvinna,

som var intresserad av dess strävanden och bosatt inom Hoburgs, Grötlinge, Hablinge, Hemse, Fardhems, Hejde, Garda och Burs hushållningsgillen. Sedermera har genom stad- gäändring klubbens verksamhetsområde utsträckt att omfatta samtliga hushållningsgillen inom södra häradet.

Redan vid första sammanträdet anordnades föredrag i aktuella lantbruksfrågor. Agronom E. Adalberth talade om linodning och lantbrukaren J. R. Glifberg om slakthusfrågan. Den sistnämnda frågan blev föremål för en synnerligen livlig diskussion och man beslöt att tillsätta en kommitté, som skulle undersöka frågan och söka finna utvägar för ett stärkande av Andelsslakteriets då svaga ställning. Efter mötesförhandlingarna samlades den nybildade klubbens medlemmar till gemensam supé. Förloppet av detta första möte har blivit normgivande för klubbens efterföljande möten. Efter det klubbens interna mötesförhandlingar avverkats ha en eller flera framstående fackmän hållit föredrag i aktuella frågor. Ofta ha dessa föredrag följts av livliga diskussioner. Sedan har man till sist samlats till gemytliga och trevliga samkväm. De alla fiesta årsmötena ha gått av stapeln i Hemse folkhögskola och samkvämen på Bopparvegården.

Jordbrukets ekonomiska problem ha särskilt uppmärksamats av klubben. Frågor rörande jordbrukskooperationen och jordbrukarnas samarbete i ekonomiska ting ha ofta stått på föredragningslistorna vid klubbens sammanträden. Likaså har klubben genom direkta åtgärder försökt föra sådana frågor fram till en god lösning. En liten axplockning ur klubbens protokoll skall bestyrka detta. Slakterifrågan behandlades på ett nytt möte 1921, då slakteriets direktör, hr Th. Holmqvist, i ett föredrag gav en redogörelse för slakteriets arbetssätt. Frågan om bättre vägnederhåll behandlades vid sammanträden år 1922 och 1925. Båda gångerna hölls inledningsföredrag av f. landsfiskal M. E. Svallingson, Klinte, som då fungerade som ordförande i södra häradets vägstyrelse. I synnerhet vid det sistnämnda sammanträdet uppstod en livlig diskussion. Klubben beslöt emellertid att göra ett uttalande av det innehåll, att väggassan borde övertaga underhållet av alla in- delta vägar inom dess område. Med anledning av ett år 1924 framlagt förslag till elektrifiering av södra Gotland upptog klubben på ett möte detta år denna fråga till behandling. Direktör R. Wedin, Stockholm, höll före-

drag om elektricitetens användning inom jordbruket, varefter under ord- förandeskap av landshövding Roos hölls sammanträde med ombud för de socknar, som berördes av elektrifieringsprojektet. 1927 debatterades ämnet Lantmännens inköps- och försäljningsföreningar med inledningsföredrag av direktör Nils Broander. Debatten blev mycket livlig men synes mest ha haft karaktären av principdebatt. Man framhöll de producentkooperativa föreningarnas stora nytta för medlemmarna, men även de stora svårigheter de hade att övervinna, främst bristen på kapital, samt, tyvärr, föreningsmedlemmarnas ofta osolidariska uppträdande. Följande år diskuterade klubben frågan om anordnande av direkt förbindelse med utlandet för export av lantbruksprodukter från Gotland och uttalade sig för en utredning av denna fråga.

En särskilt viktig fråga fick klubben att behandla år 1931 med anledning av det då bildade Riksförbundet Landsbygdens folk. Vid ett sammanträde i februari diskuterades frågan »om mål och medel för våra lantmannanorganisationers verksamhet», och klubben beslöt att ingå till hushållningsällskapets förvaltningsutskott med en skrivelse, vari begärdes att förvaltningsutskottet måtte tillsätta en organisationskommitté, vilken skulle få till uppgift att ordna avsättningsförhållandena för jordbrukets produkter, eventuellt också samarbetet mellan lantmannanorganisationerna och deras medlemmar. I maj hölls ett nytt sammanträde, varvid ordföranden i R. L. F. hr V. Johansson i Backen, redogjorde för denna organisations uppgifter och arbets- sätt. I den efterföljande diskussionen uttalade några medlemmar betänkligheter mot att bilda ännu en organisation, men majoriteten av de närvarande ansåg, att en facklig organisation omfattande hela landet var av behovet påkallad för att jordbrukarna skulle kunna göra sina anspråk gällande. Ett ortsförbund av R. L. F. bildades också under sommarens lopp och förtjänsten därav tillkommer just ett sammanträde i oktober anslåg klubben ett mindre belopp till R. L. F:s verksamhet. Detta beslut synes dock icke ha fattats utan opposition. Meningskiljaktigheterna synas dock endast ha rört sig om anslaget storelek.

Aven till jordbrukskasserörelsens startande på Gotland har klubben verksamt bidragit, även om man kanske icke kan säga, att den direkt är initiativtagare i denna sak. Däremot

har klubben tagit initiativ till de bokföringsföreningar, som i år startas på södra Gotland. Vid lantbruksklub- bens ordinarie möte i våras hade man som föredragshållare förvärvat professor L. Nannesson, vilken i ett mycket intressant och sakrikt föredrag behandlade frågan om jordbrukets bokföring. Ett flertal klubbmedlemmar antecknade sig preliminärt som medlemmar i en bokföringsförening, och en sådan kunde ganska snart också sättas i gång med rektor Nordlander som ledare.

Ovanstående är som sagt bara ett axplock ur klubbens verksamhets- lista. Många andra frågor har den diskuterat vid sina sammanträden och många föredrag ha hållits, icke bara i jordbruksekonomiska frågor utan berörande alla grenar av jord- brukets verksamhet. En annan typ av föredrag, som också ofta återfun- nits på programmet, har varit rese- skildringar, antingen av klubbens egna medlemmar el. av inbjudna talare. Dessa inslag i programmet ha också varit livligt uppskattade. Utflykter för klubbmedlemmarna ha anordnats vid åtskilliga tillfällen, då man besökt olika platser på Gotland. I somras kombinerade man utflykten med ett slätteri i gammaldags gotländsk stil. Det blev trots mindre gynnsamt väder en succé.

Lantbruksklubbens verksamhet har som synes gripit in på scilda områden av gotländskt jordbruk. Den har kraftigt bidragit till lantbrukarnas fackliga och ekonomiska organiserande och därmed verksamt stött arbe- tet på att skapa en bättre ställning för jordbrukarna och en rättvisare ersättning för deras arbete. På samma gång har den också genom att kalla framstående och skickliga fack- män som föredragshållare till sina möten förkovrat sina medlemmars kunskap om arbets- och bruknings- metoder inom deras näring. Och till sist har den också förenande nöjet med nyttan sammanfört jordbrukare från hela södra Gotland för tanke- utbyte under kamratliga former. Tack vare att den står fri från all politik har den kunnat samla sina medlemmar till gagn och nytta för vårt lantbruk och vi ska hoppas att klubben alltjämt under den tid som kommer skall få verka i det gotländ- ska jordbrukets tjänst med samma kraft och vitalitet som hittills.

K. L.